



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 141/07-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. októbra 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti P. S., spol. s r. o., K., zastúpenej advokátkou JUDr. K. H., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Kežmarok v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cb 70/99 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti P. S., spol. s r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Kežmarok v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cb 70/99 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Kežmarok v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cb 70/99 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. Obchodnej spoločnosti P. S., spol. s r. o., p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Kežmarok p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Kežmarok je p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti P. S., spol. s r. o., trovy konania v sume 6 296 Sk (slovom šesťtisícdeväťdesiatšesť slovenských korún) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet jej právnej zástupkyne advokátky JUDr. K. H., K.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 141/07-09 z 15. mája 2007 prijal na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti P. S., spol. s r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Kežmarok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 26 Cb 70/99.

Na základe výzvy ústavného súdu predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení sp. zn. 1 Spr. 0/326/2007 z 27. júla 2007 k prijatej sťažnosti okrem iného uviedol:

„Tak skutková ako právna zložitost' predmetného sporu je značná, čo je zrejmé už z doposiaľ vykonaného dokazovania, z rozhodnutia Krajského súdu v Prešove. V danej veci je potrebné riešiť množstvo otázok z rôznych odvetví práva o. i. z práva colného.

Doposiaľ vykonané procesné úkony:

- nápad 1. 2. 1999

- toho istého dňa výzva na zaplatenie súdneho poplatku za návrh
- poplatok zaplatený 5. 2. 1999
- 23. 2. 1999 vydaný platobný rozkaz
- 8. 3. 1999 odpor proti platobnému rozkazu
- 10. 3. 1999 výzva na zaplatenie súdneho poplatku za odpor
- 15. 4. 1999 prevod do registra Cb z registra Rob
- 23. 4. 1999 kópia odporu zaslaná na vyjadrenie proti strane
- 18. 5. 1999 doručené vyjadrenie
- 7. 6. 1999 došlo písomné stanovisko odporcu
- 10. 6. 1999 pojednávanie - vyhlásený rozsudok
- 24. 8. 1999 odvolanie proti rozsudku
- 31. 8. 1999 výzva odporcovi na doručenie ďalšej kópie odvolania a výzva na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie
- 1. 10. 1999 zaplatený súdny poplatok za odvolanie
- 7. 10. 1999 odvolanie zaslané na vyjadrenie proti strane, ktoré bolo doručené dňa 19. 11. 1999
- 3. 4. 2000 spis predložený Krajskému súdu Prešov
- nasledovali procesné úkony krajského súdu adresované účastníkom konania, ich právnym zástupcom na čo reagoval odporca podaním doručené súdu 22. 5. 2000
- právna zástupkyňa žalobcu bola urgovaná podaním zo dňa 24. 5. 2000, toho istého dňa bolo doručené vyjadrenie Krajskému súdu v Prešove
- ďalšie podanie bolo 12. 6. 2000, 13. 6. 2000
- pojednávanie dňa 19. 6. 2000 bolo odročené na neurčito za účelom doplnenia dokazovania
- na pojednávaní dňa 28. 8. 2000 bol rozsudok prvostupňového súdu zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie
- 2. 10. 2000 okresný súd doručoval uznesenia krajského súdu s tým, že vyzval odporcu a právnu zástupkyňu navrhovateľa na predloženie a navrhnutie dôkazov v zmysle uznesenia krajského súdu
- 2. 11. 2000 reagoval odporca, právna zástupkyňa navrhovateľa žiadala predĺžiť lehotu na zabezpečenie dôkazov, vyjadrenie súdu doručila 5. 7. 2001 (správne 5. júna 2001,

pozn.)

- pojednávanie dňa 14. 6. 2001 súd odročil na neurčito s tým, že to žiadal odporca v záujme zvoliť si právneho zástupcu

- ďalšie pojednávania sa uskutočnili 2. 10. a 4. 10. 2001

- pojednávanie 26. 11. 2002 bolo zrušené

- pojednávanie dňa 22. 4. 2003 bolo odročené na 20. 5. 2003 s tým, že právny zástupca navrhovateľa bol zaviazaný doplniť dokazovanie predložením dokladu o zaplatení faktúry z júna 1998

- pojednávanie dňa 20. 5. 2003 bolo odročené na 19. 6. 2003 za účelom predvolania právnej zástupkyne navrhovateľa a vyzvanie, aby predložila leasingovú zmluvu, teda za účelom doplnenia ďalších dôkazov

- pojednávania sa ďalej uskutočnili dňa 17. 10. 2003, 20. 10. 2003 (pozn. ústavného súdu - pojednávanie nebolo ani nariadené), 19. 10. 2004, 12. 5. 2005, 28. 3. 2006 - termíny týchto pojednávanií boli zrušené z dôvodu práceneschopnosti sudkyne

- termín pojednávania nariadený na 27. 2. 2007 - bol zrušený z dôvodu ospravedlnenia sa odporcu zo zdravotných dôvodov (amputácia nohy) s tým, že žiadal pojednávanie odročiť, nakoľko sa ho chce zúčastniť

- momentálne je termín pojednávania nariadený na 11. 9. 2007

Pojednávanie prerušené uznesením v súlade s ustanovením § 107 a nasl. O. s. p. pre prekážky tam uvedené nebolo. Nenastal dôvod na prerušenie konania, ani na jeho zastavenie pre prekážky uvedené v týchto ustanoveniach.

Nie je možné jednoznačne konštatovať, že boli prieťahy, ktoré spôsobili sťažovateľka, avšak z uvedených procesných úkonov tak ako je to rozpísané vyššie je zrejmé, že jej účasť na pojednávaniach bola sporadická.

Prieťahy, ktoré boli spôsobené súdom okrem objektívnych dôvodov spočívajú aj v dôvodoch subjektívnych spojených so zdravotným stavom sudkyne a preto ich nepovažujeme za prieťahy zbytočné (práceneschopnosť 14. 2. až 18. 2. 2000, 4. 3. až 11. 3. 2002, 10. 6. až 27. 6. 2002, 24. 2. až 25. 3. 2003, 18. 10. až 11. 12. 2004, 6. 5. až 12. 5. 2005, 12. 12. 2005 až 5. 1. 2006, 27. 3. až 31. 3. 2006, pravidelne navštevuje odborného lekára).“

Rovnaké skutočnosti ako uviedol okresný súd zistil aj ústavný súd z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a zo súdneho spisu vo veci sp. zn. 2 Cb 70/99.

Právna zástupkyňa sťažovateľky sa ku stanovisku okresného súdu nevyjadrila.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 2 Cb 70/99 dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľka sa podanou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry (I. ÚS 24/03, IV. ÚS 15/03, II. ÚS 66/03), v súlade s ktorou možno za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu sťažovateľa v konkrétnom posudzovanom prípade považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu jeho právnej neistoty zákonom dovoleným spôsobom. K vytvoreniu právnej istoty preto dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (napr. III. ÚS 127/03).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3).

1. Predmetom konania vedeného okresným súdom je žaloba sťažovateľky o zaplatenie peňažnej sumy s príslušenstvom (dovoznej prírážky, cla a colných poplatkov z predmetu leasingu). I keď sa vec z právneho a skutkového hľadiska javí ako zložitejšia, ako na to poukázal vo svojom vyjadrení i okresný súd, ústavný súd vychádzajúc z doterajšej dĺžky konania, jeho priebehu a dosiaľ dosiahnutých výsledkov konštatuje, že nezistil také okolnosti, ktoré by zdôvodňovali takmer osemročný priebeh konania jeho zložitou, najmä ak Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) už na začiatku konania vo svojom uznesení sp. zn. 1 Cob 127/00 z 28. augusta 2000 (ktorým zrušil rozsudok okresného súdu sp. zn. 2 Cb 70/99 z 10. júna 1999 z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu veci), vyslovil svoj právny názor na danú vec, ktorým sa mal okresný súd riadiť. Okresný súd však počas ďalšieho obdobia takmer 7 rokov po vrátení veci na ďalšie konanie nedokázal organizovať svoju prácu tak, aby mohol vo veci samej rozhodnúť a odstrániť tak stav právnej neistoty účastníkov konania.

2. Správanie sťažovateľky je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred označeným porušovateľom práva došlo k zbytočným priet'ahom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd zistil, že sťažovateľka ako účastníčka konania vedeného okresným súdom podstatne neprispela k predĺženiu doterajšej doby konania, hoci je pravdou, že sa jej

právna zástupkyňa nezúčastnila dvoch pojednávanií v máji a októbri 2003 (vopred sa však riadne ospravedlnila a požiadala okresný súd, aby konal v jej neprítomnosti).

3. Tretím hodnotiacim kritériom, uplatnením ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky, bol postup okresného súdu.

Pokiaľ ide o hodnotenie postupu okresného súdu, ústavný súd konštatuje, že i keď v predmetnej veci okresný súd spočiatku konal a vo veci 10. júna 1999 i rozhodol, jeho rozhodnutie bolo krajským súdom zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie už 13. septembra 2000. Od tohto obdobia však bola činnosť okresného súdu neefektívna, a hoci 2. októbra 2001 odročil pojednávanie na 4. október 2001 za účelom vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej, toto pojednávanie nakoniec odročil za účelom doplnenia dokazovania. Od tohto obdobia došlo i k niekoľkomesačnému obdobiu nečinnosti bez akejkoľvek zákonnej prekážky až do 13. marca 2003, keď určil termín pojednávania na 22. apríl 2003 (nečinnosť 17 mesiacov). Takýmto obdobím je i obdobie od 17. októbra 2003, keď sa konalo posledné pojednávanie, až do prerokovania sťažnosti ústavným súdom (nečinnosť takmer 47 mesiacov).

Uvedený postup okresného súdu od podania žaloby nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu v § 100 ods. 1 OSP, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Zbytočné prietahy v tomto konaní priznal aj predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti.

Ústavný súd neakceptoval jeho tvrdenie, že dlhodobá práceneschopnosť zákonného sudcu za obdobie od nápadu veci do 1. januára 2005 mala vplyv na zbytočné prietahy v konaní.

V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol (napr. I. ÚS 23/03, I. ÚS 141/03), že personálne problémy (dlhodobá práceneschopnosť sudkyne) a nadmerné množstvo vecí,

v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, ak sa za tým účelom prijali včas adekvátne opatrenia (m. m. I. ÚS 39/00, I. ÚS 55/02). Okresný súd vo svojom vyjadrení neuviedol žiadne konkrétne skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné usudzovať, že v danej veci ide o takýto prípad.

Vychádzajúc zo stavu, v ktorom sa konanie pred okresným súdom nachádza, ústavný súd dospel k záveru, že jeho postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cb 70/99 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Ústavný súd v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 2 Cb 70/99 konal bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľka požadovala za porušenie svojho základného práva finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk z dôvodov uvedených v jej sťažnosti.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé

finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na zistené zbytočné prieskany v konaní okresného súdu sp. zn. 2 Cb 70/99 a najmä na povahu veci a predmet sporu ústavný súd považoval priznanie sumy 50 000 Sk za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. K. H. Sťažovateľka trovy konania nevyčísliła.

Ústavný súd pri ich priznaní vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2006, ktorá bola 17 882 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) za každý úkon po 2 970 Sk a k tomu 2 x 178 Sk režijný paušál (§ 16 vyhlášky). Úhrada jej bola priznaná v celkovej sume 6 296 Sk.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. októbra 2007